

“Qualitat lingüística i normativa”

Joan Costa Carreras

Universitat Pompeu Fabra

IULATERM

Jornada sobre la qualitat lingüística

Institut d'Estudis Catalans, 8 d'octubre de 2021

[**VERSIÓ AMB BIBLIOGRAFIA (9/6/22)**]

Guió de l'exposició (1)

0 Introducció

0.1 Encàrrec de l'organització

0.2 Abast regional i dialectal de la jornada: tres dels grans dialectes

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat?

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació

1.2 La implantació de la normativa en la varietat estàndard és sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat.

Guió de l'exposició (2)

2 És *necessàriament* un indicador de (bona) qualitat lingüística la implantació de la normativa? Implica *necessàriament* mala qualitat lingüística la no implantació de la normativa?

2.1 La implantació de la normativa no és *necessàriament* un indicador de (bona) qualitat lingüística.

2.2 La no implantació de la normativa no implica *necessàriament* mala qualitat lingüística: límits, la genuïnitat i la gramaticalitat.

3 Es pot parlar de (bona) *qualitat lingüística* quan es contravé la normativa, si es fa per *transgressió*? Es pot parlar de (bona) *qualitat lingüística* quan es contravé la normativa, si es fa per *ignorància*?

3.1 Es pot parlar de *qualitat lingüística* quan es contravé la normativa, tant si es fa per *transgressió* com si es fa per *ignorància*: límits, la genuïnitat i la gramaticalitat.

Guió de l'exposició (3)

4 Observacions finals

Plantejament que

4.1 Ateses les característiques estructurals i les funcions socials de la varietat estàndard, que la normativa s'hi implanti és sinònim de qualitat lingüística i sociolingüística en aquesta varietat.

4.2 La implantació de la normativa no és *necessàriament* un indicador de qualitat lingüística.

4.3 La no implantació de la normativa no implica *necessàriament* mala qualitat lingüística: límits, la genuïnitat i la gramaticalitat.

4.4 Es pot parlar de *qualitat lingüística* quan es contravé la normativa, tant si es fa per *transgressió* com si es fa per *ignorància*: límits, la genuïnitat i la gramaticalitat.

0 Introducció (1)

0.1 Encàrrec de l'organització

Contestar les preguntes anteriors

0 Introducció (2)

0.2 Abast regional i dialectal de la jornada:

Atesa la provinença dialectal dels participants en la jornada, serà una reflexió sobre la qualitat lingüística bàsicament a partir del català central. Només les periodistes Susanna Lliberós (À Punt) i Margalida Solivellas (TV3) són parlants d'altres dialectes.

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat?

(1)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (1)

1.1.1 "Gestió lingüística" (Spolsky 2012)

1.1.1.1 Participants en la gestió lingüística

*La llengua és massa important per a deixar-la en mans de...
qui sigui*

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (3)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (3)

1.1.1 “Gestió lingüística” (Spolsky 2012)

1.1.1.1 Participants en la gestió lingüística

Taula dels rols actius en aquesta jornada

Usuaris professionals	Tots els participants a la jornada.
“Agents”	Tots els participants a la jornada, menys Susanna Lliberós i Margalida Solivellas.
“Teòrics”	Joan Costa Carreras i Montserrat Sendra

1.1.1.2 La gestió lingüística s'activa quan hi ha un conflicte entre “pràctiques” i “creences”

1.1.2 “Pràctiques”: els usos lingüístics

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (4)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (4)

1.1.3 "Creences"

1.1.3.1 "Standard ideology" (Joseph 1987)

1.1.3.2 Purisme lingüístic (Thomas 1991)

1.1.3.3 "Verbal Hygiene" (Cameron 1995)

1.1.3.4 Prescriptivisme (Costa Carreras 2018)

1.1.3.5 Podem identificar catalanoparlants modèlics?

1.1.3.6 La identificació de les creences sobre l'ús

a) Psicologia social (Lukač: "Grassroots prescriptivism")

b) "Analyse du discours normatif" (Costa Carreras, 2008 i 2016a)

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (5)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (5)

1.1.4 Problema entre pràctiques i creences

Fases del cicle polític segons la figura 2.1 de Gazzola (2014: 54)

Public problem to solve

Definition of the problem

Design of alternative policy intervention plans

Choice

Implementation

Results

Evaluation of results

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (6)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (6)

1.1.5. L'estàndard als *Documents de la Secció Filològica V* (Costa Carreras 2022 i 2023)

a) “Varietat codificada d’una llengua que serveix per a les múltiples i complexes necessitats comunicatives d’una comunitat lingüística que ha aconseguit o vol aconseguir la modernització” (*SF Prescripció: 36*).

b) “*estabilitat flexible*” (*SF Prescripció: 36*)

c) “*intel·lectualització*” (*SF Prescripció: 36*)

d) “es pot considerar el dialecte corresponent al conjunt de la comunitat lingüística, caracteritzat pels trets que comparteixen tots els parlants com a disponibles en les comunicacions supraregionals i que faciliten la intercomprensió [...]” (*SF Prescripció: 37*).

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (7)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (7)

1.1.6 Té el català totes les “qualitats” pròpies d'una “llengua”?

Assaig de resposta, per discutir:

El català compleix d'una manera **raonablement satisfactòria** les següents característiques que fan que sigui tal com és:

- És un conjunt de regles subjacents a tot acte de parla, que afecta els diversos components del sistema lingüístic (DIEC2).
- És un conjunt de mots i maneres de combinar-los usat i comprès per una comunitat d'homes, esp. quan [*sic*] fixat i elaborat per un llarg ús (Dicc. Fabra).
- Serveix bàsicament per a la comunicació (DIEC2).
- És un sistema complex adaptatiu: si l'entorn canvia, el català canvia, i si els individus canvien de posició en l'entorn —o intenten canviar—, la seva producció lingüística canvia amb ells (Vila: complexa).

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (8)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (8)

[1.1.6 Té el català totes les “qualitats” pròpies d'una “llengua”? (2)]

El català **no** compleix d'una manera raonablement satisfactòria les següents característiques, que farien que fos tal com hauria de ser:

No té un grau d'interferència (Payrató 1985) interlingüística que els seus parlants amb capacitat metalingüística adequada consideren raonable; no consideren raonable el nombre i la qualitat dels canvis motivats directament per almenys una altra llengua, pel que fa a

- El coneixement intern que els catalanoparlants tenen del seu model abstracte.
- La capacitat que els catalanoparlants tenen de produir i entendre oracions gramaticals i adequades a l'entorn situacional en què es produeixen i als propòsits de la interacció en aquesta segona (o tercera) llengua.
- El domini pràctic d'aquesta segona (o tercera) llengua en el mode productiu i el mode receptiu per a la consecució dels seus propòsits pragmàtics.

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (9)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (9)

[1.1.6 Té el català totes les “qualitats” pròpies d'una “llengua”? (3)]

És **dubtós** que el català compleixi, almenys sistemàticament i universalment, amb una satisfacció raonable, les següents característiques que farien que fos la llengua que hauria de ser:

- El seu model abstracte i, en particular, les possibilitats de produir i entendre totes les oracions gramaticals possibles de la llengua és conegut per **tots** seus parlants en virtut de la seva competència lingüística.
- **Tots** els seus parlants la dominen d'una manera pràctica en el mode productiu i el mode receptiu per a la consecució dels seus propòsits pragmàtics.
- És la resposta adaptativa de la catalanofonia a un medi determinat, i els canvis en el català serien la resposta adaptativa als canvis en el medi.

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (10)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (10)

[1.1.6 Té el català totes les "qualitats" pròpies d'una "llengua"? (4)]

És **dubtós** que... (2):

- Canvia sense deixar de ser la mateixa llengua (Weinreich, Herzog i Labov 1968):

"[...] aspira que Catalunya posseeixi una veritable llengua nacional, la llengua moderna que hauria sortit de la nostra gloriosa llengua medieval sense l'acció pertorbadora de l'espanyol" ("Conversa filològica" de l'1 d'abril de 1923).

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (11)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (11)

[1.1.6 Té el català totes les “qualitats” pròpies d'una “llengua”? (4)]

És dubtós que... (3):

La comunitat lingüística que la parla canvia sense deixar de ser la mateixa comunitat lingüística (Weinreich, Herzog i Labov 1968).

Pradilla (2015: 28-29)

- “Criteri de la interrelació”
- “Factors simbólicoactitudinals”
- És la catalanofonia una “comunitat lingüística”?

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (12)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (12)

[1.1.6 Té el català totes les "qualitats" pròpies d'una "llengua"? (4)]

És **dubtós** que... (4):

- Permet a tots els seus parlants complir les funcions referencial, poètica, emotiva, conativa, fàtica i metalingüística (Jakobson 1960).

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (13)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (13)

1.1.7 Normativa lingüística

“[...] instead of asking ‘should we prescribe?’ (a question Marenbon quite reasonably counters with another—‘what is the alternative?’), we pose searching questions about who prescribes for whom, what they prescribe, how, and for what purposes” (Cameron 1995: 11)

1.1.7.1 Què és una bona normativa lingüística?

Seqüència discursiva instructiva amb seqüències secundàries: descriptiva i argumentativa.

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (14)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (14)

Tot text instructiu s'imagina un destinatari, al qual s'adequa. La normativa lingüística s'hauria d'adreçar a (Costa Carreras 2016b)

tota persona que necessiti fer servir el català en interaccions

- a) entre rols socials amb relacions socials secundàries,
- b) de tenor objectiu,
- c) d'àmbit públic i
- d) amb un discurs controlat.

Una bona normativa lingüística és un conjunt de normes lingüístiques explícites provinents d'una autoritat reconeguda almenys per una majoria significativa de la comunitat lingüística que permet a una majoria significativa de la comunitat lingüística parlar i escriure adequadament a les situacions comunicatives formals.

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (15)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (15)

1.1.7.2 Implantació de la normativa (1)

“En normativa, la implantació significa que els destinataris aprenen, valoren i acaben usant les formes oficials proposades, un cop hi han estat exposats en un marc de condicions sociolingüístiques favorables” (Costa Carreras, 2016; adaptat de Vila, Nogué i Vila, 2007: 35).

- “Aprenen”: aprenentatge formal i adquisició inconscient
- “Valoren”: en segon lloc? “Creences” (psicologia social)
- “Usen”: “pràctiques”
- “Exposició”: prou en el cas del català?

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard
sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (16)

1.1 Conceptes pertinents per a l'argumentació (16)

1.1.7.2 Implantació de la normativa (2)

1.1.7.2.1 Condicions
sociolingüístiques més pertinents

Relacionades amb la planificació del corpus

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (17)

1.2 La implantació de la normativa en la varietat estàndard és sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat.

La codificació, 2a fase de l'estandardització. Però:

1.2.1 Graus de formalització de la codificació (Stewart 1968)

- “informal” / “Formal”
- Codificació exhaustiva fonètica, morfològica, lèxica, sintàctica i gràfica?

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (17)

1.2.2 L'avaluació de la implantació en el procés d'estandardització

1.2.2.1 La identificació de les creences sobre l'ús (V. § 1.1.1.3.1.)

Anàlisi del discurs

Psicologia

1.2.2.2 L'avaluació de les pràctiques (l'ús)

- Observatori de la Qualitat Lingüística
- Costa Carreras (2013):
 1. Anàlisi d'errors
 2. Ensenyament-aprenentatge de llengües

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (18)

1.2.2.3 L'avaluació de la gestió de la implantació

Gazzola (2014): “eficàcia”

1.2.2.4 Els barems d'implantació

1.2.2.4.1 Montané (2012)

Percentatge d'ocurrències dels termes de cada “cas”

0-25% / 26-75% / 76-100%

1.2.2.4.2 Costa Carreras – Labèrnia (2014)

Percentatge d'ocurrències de les “variants” de cada “variable”

0-50% / 51-69% / 70-89% / 90-100%

1 És la implantació de la normativa en la varietat estàndard sinònim de (bona) qualitat en aquesta varietat? (19)

1.2.2.5 La “llengua”, en equilibri inestable.

1.2.2.5.1 El concepte de *destandardisation* (Coupland & Kristiansen 2011: 28)

1.2.2.5.2 El concepte de *restandardisation* (Cerruti & Regis 2014)

1.2.2.5.3 El concepte de *demotisation* (Coupland & Kristiansen 2011: 28)

1.2.2.5.4 El concepte de *diaglòssia* (Cerruti 2018)

Conclusió: si la codificació és una fase de l'estandardització, és imprescindible per a la bona qualitat de l'estàndard

2. És *necessàriament* un indicador de (bona) qualitat lingüística la implantació de la normativa? Implica *necessàriament* mala qualitat lingüística la no implantació de la normativa? (1)

2.1 La implantació de la normativa no és *necessàriament* un indicador de (bona) qualitat lingüística.

2.1.1 El concepte de *indicador*

“The measurement of an objective to be met [...]. An indicator produces quantified information [...]” (Gazzola 2014: 120).

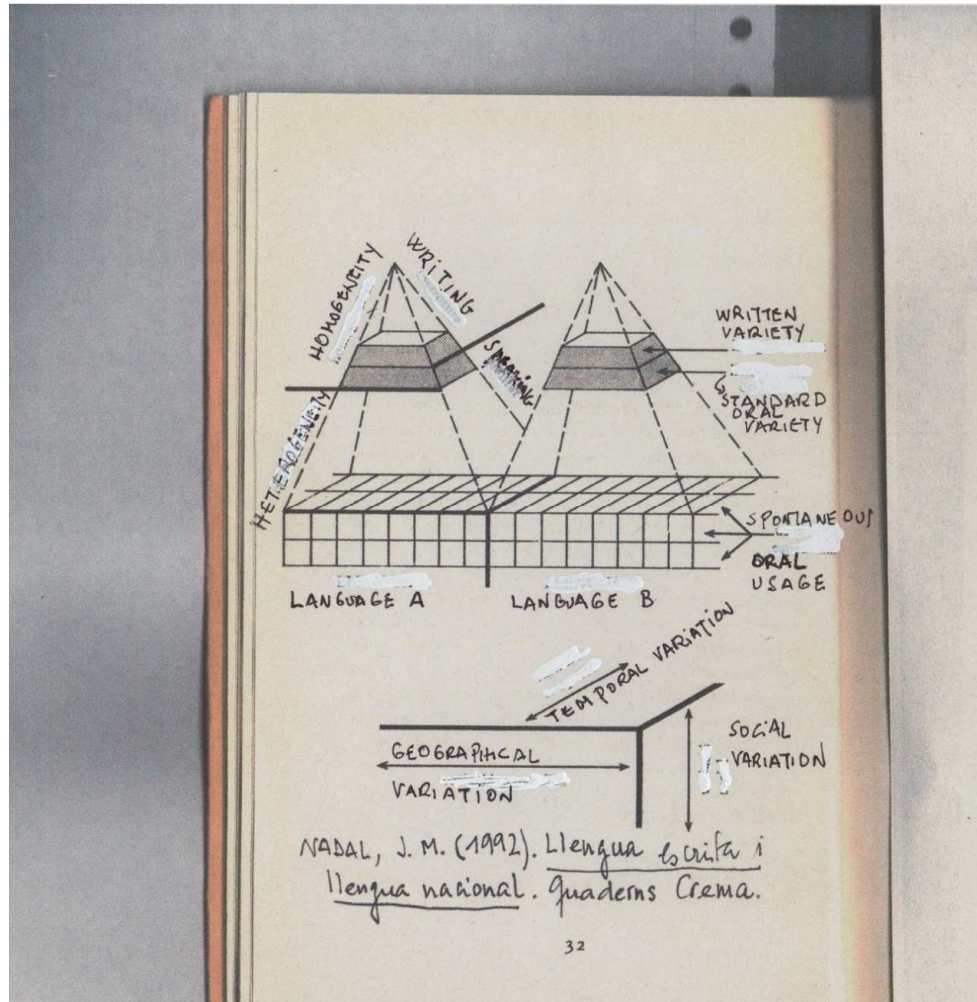
2. És *necessàriament* un indicador de (bona) qualitat lingüística la implantació de la normativa? Implica *necessàriament* mala qualitat lingüística la no implantació de la normativa? (1)

2.1.2 “L’objectiu final[:] qualitat lingüística satisfactòria en termes de variació i riquesa estilística, d’adequació de les formes lingüístiques als gèneres comunicatius, de bona estructuració interna dels diferents textos (siguin orals, escrits o multimèdia). [...] que aquests textos públicament rellevants no continguin transgressions normatives injustificades [...]” (Marí, 2015: 142.)

a) Condició necessària en la varietat estàndard: la codificació, fase de l’estandardització.

b) Com menys formal és la situació comunicativa, menys adequada és l’aplicació de la normativa estricta

És necessàriament un indicador de (bona) qualitat lingüística la implantació de la normativa? Implica necessàriament mala qualitat lingüística la no implantació de la normativa? (2)

És *necessàriament* un indicador de (bona) qualitat lingüística la implantació de la normativa? Implica *necessàriament* mala qualitat lingüística la no implantació de la normativa? (3)

2.1 La no implantació de la normativa no implica *necessàriament* mala qualitat lingüística: límits, la genuïnitat i la gramaticalitat.

“Acceptabilitat”: “Propietat de tota manifestació lingüística considerada natural i intel·ligible pels parlants nadius d’una determinada llengua. Importància de percepció, memòria o estil. Pertany a l’actuació. Gradual” (Pérez Saldanya 1998).

“Genuïnitat”: “Que té realment l’origen o el caràcter que afecta tenir, que és ver” (DIEC2)

“Gramaticalitat”: “Que és generat per una gramàtica” (Pérez Saldanya 1998).

És *necessàriament* un indicador de (bona) qualitat lingüística la implantació de la normativa? Implica *necessàriament* mala qualitat lingüística la no implantació de la normativa? (4)

2.1 La no implantació de la normativa no implica *necessàriament* mala qualitat lingüística: límits, la genuïnitat i la gramaticalitat.

GIEC (2016: XXVI)

"Nivell de formalitat	Indicatiu
Alta formalitat (en contraposició a la formalitat mitjana)	Marcadament/més/molt formal Pronúncia molt acurada
formalitat mitjana	Formal Pronúncia acurada
Baixa formalitat + espontaneïtat	(més) informal Menys/poc formal Col·loquial/ col·loquialment Pronúncia poc acurada Pronúncia ràpida i espontània espontàniament"

Es pot parlar de (bona) *qualitat lingüística* quan es contravé la normativa, si es fa per *transgressió*? Es pot parlar de (bona) *qualitat lingüística* quan es contravé la normativa, si es fa per *ignorància*?

2.1 La no implantació de la normativa no implica *necessàriament* mala qualitat lingüística: límits, la genuïnitat i la gramaticalitat..

GIEC (2016: XXVI): “[...] els tipus de discurs propis de la ficció [...] que per raons de versemblança han d’usar uns registres informals que no sols mostren trets impropis de la llengua general, sinó que poden requerir l’ús d’expressions externes a la llengua catalana i no acceptables.”

Els pilots de F1 transgredeixen el codi de circulació on ningú s’escandalitza que ho facin: en un circuit específic.

En una desfilada de moda s’exhibeix roba que molt poca gent es posarà.

4 Observacions finals

Hem posat sobre la taula que

4.1 Ateses les característiques estructurals i les funcions socials de la varietat estàndard, que la normativa s'hi implantí és sinònim de qualitat lingüística i sociolingüística en aquesta varietat.

4.2 La implantació de la normativa no és *necessàriament* un indicador de qualitat lingüística.

4.3 La no implantació de la normativa no implica *necessàriament* mala qualitat lingüística: límits, la genuïnitat i la gramaticalitat.

4.4 Es pot parlar de *qualitat lingüística* quan es contravé la normativa, tant si es fa per *transgressió* com si es fa per *ignorància*: límits, la genuïnitat i la gramaticalitat.

7. Bibliografia (1)

Cameron, Deborah (1995). *Verbal Hygiene. The Politics of Language*. New York: Routledge.

Cerruti, Massimo (2018). “La formazione di varietà intermedie tra dialetti di base e standard in situazioni europee. Alcune considerazioni” in stampa in *Rivista Italiana di Dialettologia* 42. [PRE-PRINT]

Cerruti, Massimo; Regis, Riccardo (2014). “Standardization patterns and dialect/standard convergence: a north-western Italian case study” *Journal of Italian Linguistics* 43, 1, p. 83-111.

Costa Carreras, Joan (2008). «Qui codifica estandarditza». A: *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans sobre les Normes de Castelló (14 i 15 de desembre de 2007)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. P. 87-100. ISBN: 978-84-925830-0-0

Costa Carreras, Joan (2013). “La recerca sobre normativa: proposta general”. A *Treballs de Sociolingüística Catalana*, núm. 2

Costa-Carreras, Joan (2016a). “Anàlisi del discurs de la Gramàtica catalana (1933), de Pompeu Fabra / Discourse analysis of the Catalan Grammar (1933) by Pompeu Fabra”. A: Nadal, Josep Maria; Feliu, Francesc [ed.] (2016). *Constructing languages. Norms, myths and emotions*, Amsterdam, John Benjamins, p. 123-152.

Costa Carreras, Joan (2016b). “Sobre el «marc de condicions sociolingüístiques favorables» per a la implantació de la norma catalana”. A: *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*, 61 (tardor), p. 123-152. [Consultable a <https://ojs.uv.es/index.php/caplletra/article/view/11111>]

Costa Carreras, Joan (2018). “[Variation and prescriptivism](#)”. A: Ayres-Bennett, Wendy; Carruthers, Janice [ed.], *Manual of Romance Sociolinguistics*, Berlín/Boston, Mouton de Gruyter, p. 302-332.

Costa Carreras, Joan (2022). “La definició de *estàndard* segons la lexicografia i la terminografia oficials del català i l'espanyol: contribució a l'estandardologia comparada”. A: Monteagudo, Henrique; Deoclécio, Carlos E. (eds.).

Estándar, norma e variación: procesos, problemas e perspectivas. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 2022.

Costa Carreras, Joan (2023). “El concepte de *estàndard* segons els paratextos dels centres codificadors oficials del català i de l'espanyol”.

7. Bibliografia (2)

- Costa Carreras, Joan; Labèrnia, [Aina \(214\)](#). “[La implantació de la normativa dels relatius: els resultats en dos exercicis gramaticals](#)”. A: *Caplletra*, 56, p. 99-129. Consultable a: <http://www.raco.cat/index.php/Caplletra/article/view/274699/3809>
- Coupland, Nikolas; Kristiansen, Tore (2011). “SLICE: critical perspectives on language (de)standardisation”. In: Kristiansen, Tore; Coupland, Nikolas (2011). *Standard languages and language standards in a changing Europe*, Oslo, Novus, pp. 11-37.
- Dicc. Fabra: Fabra, Pompeu (1932). *Diccionari general de la llengua catalana*. Barcelona: Llibreria Catalònia.
- DIEC2: Institut d’Estudis Catalans (2007). *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans. [<https://dlc.iec.cat/>]
- Documents de la Secció Filològica V*: Institut d’Estudis Catalans. Secció Filològica (2018). [Documents de la Secció Filològica, V](#)
- Fabra “Conversa filològica” de l’1 d’abril de 1923). [Consultable a https://ocpf.iec.cat/v7/OCPF_Vol_7_0639.pdf.]
- Gazzola, M. (2014). *The evaluation of language regimes: Theory and application to multilingual patent organisations*. Amsterdam: John Benjamins.
- GIEC (2016): Institut d’Estudis Catalans (2016). *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans
- Jakobson, Roman (1960). “Linguistics and Poetics: Closing Statement”. A: [Sebeok](#), Thomas (1960) [ed.]. *Style in Language*. Cambridge, Massachusetts: The M.I.T. Press.
- Joseph, John Earl (1987). [Eloquence and power. The rise of language standards and standard languages](#). London: Frances Pinter.
- Lukač. Morana (2018). “Grassroots prescriptivism. An analysis of individual speakers’ efforts at maintaining the standard language ideology”, *English Today* 136, Vol. 34, No. 4 (December 2018), p. 5-12.

7. Bibliografia (3)

Marí, Isidor (2015). "Entre la norma en ús i les propostes normatives: recerca, vehiculació, implantació". A: *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 25, p. 141-151 DOI: 10.2436/20.2504.01.96.

Montané, Amor (2012). *Terminologia i implantació: anàlisi d'alguns factors que influencien l'ús dels termes normalitzats de la informàtica i les TIC en llengua catalana*. Tesi doctoral. [Consultable a <https://www.tesisenred.net/bitstream/handle/10800/10800>]

Payrató, Lluís (1985). *La interferència lingüística. Comentaris i exemples català-castellà*. Barcelona,: Curial.

Pérez Saldanya, Manuel (1998). *Diccionari de lingüística*. Oliva (València): Colomar.

Pradilla, Miquel Àngel (2015). *La catalanofonia : Una comunitat del segle XXI a la recerca de la normalitat lingüística*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

Rafel i Fontanals, Joaquim [ed.] (1983). *Converses filològiques I*. Edició crítica a cura de Joaquim Rafel i Fontanals. Barcelona: Edhasa.

Rafel i Fontanals, Joaquim [ed.] (1984). *Converses filològiques II*. Edició crítica a cura de Joaquim Rafel i Fontanals. Barcelona: Edhasa.

Spolsky, Bernard (2012) [ed.]. *The Cambridge Handbook of Language Policy*, Cambridge, Cambridge University.

SF Prescripció: Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica (2018). "Sobre la variació i la prescripció en les orientacions normatives de la Secció Filològica (Acord del 10 de març de 2017)". A: *Documents de la Secció Filològica*, V. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, p. 33-48.

Stewart, William A. (1968). "A sociolinguistic typology for describing national multilingualism". A: Fishman, Joshua [ed.]. *Readings in the Sociology of Language*. L'Haia: Mouton , p. 531-545.

Thomas, George (1991). *Linguistic purism*. New York: Longman.

Weinreich, Uriel; Labov, William; Herzog, Marvin (1968). «Empirical foundation for a theory of language change». A:

Lehmann, W.; Malkiel, Y. [ed.] (1968). *Directions for historical linguistics*, Austin, Texas University Press, p. 95-199.

Moltes gràcies per la vostra atenció!

Preguntes?

joan.costa@upf.edu